

OBSAH

Poděkování.....	13
Úvod	15

I. ČÁST: TEORIE ŽIVOTNÍ SITUACE

1. Společenský kontext sociální práce	25
Úvod.....	25
Postmoderní zpochybnění racionality	26
Kaleidoskopizace světa	28
Na cestě ke spáse?	30
Svět konkurenčních projektů.....	31
Odsouzení k (věčnému) hledání	35
Transformace rodinné intimity	36
Metoda reflexivního životního plánování.....	42
Závěr	45
2. Postmodernita v životní situaci.....	48
Úvod.....	48
Funkcionální pojetí konceptu životní situace: možnosti a meze	50
Životní situace v pozdně moderní době – pokus o převyprávění	60
Závěr	90
3. Pozitivní obrat pohledu – resilience rodiny	92
Úvod.....	92
Od patologického k posilujícímu	93

Různá pojetí resilience rodiny	96
Resilience rodiny dle Joän M. Pattersonové	98
Rodinná resilience dle Fromy Walshové	105
Tři výzvy pro sociální pracovníky	111
Závěr	112

II. ČÁST: TEORIE POSOUZENÍ ŽIVOTNÍ SITUACE

4. Pravda v posouzení životní situace	115
Úvod.....	115
Diagnóza, nebo posouzení?	117
Dva protikladné pohledy na pravdu	118
Posouzení jako reflexivně-tvůrčí proces	128
5. Přístupy k posouzení: hledání zdroje reflexivního přístupu	132
Úvod.....	132
Trendy v oblasti posouzení ve 20. století.....	133
Je posouzení věda, nebo umění?	137
Modely posuzování v praxi	139
Posouzení jako jednorázová či průběžná aktivita	146
Závěr	147
6. Reflexivita v posouzení a v sociální práci	149
Úvod.....	149
(Kritické) reflektování versus reflexe	150
Reflexivita.....	156
Reflexivní posouzení jako součást reflektivní praxe.....	165
Závěr	170
7. Systematické posouzení v reflexivním vztahu	172
Úvod.....	172

Důvody pro pojetí posouzení jako výzkumu	173
Výzkumná logika v procesu posouzení.....	174
Projektový rámec posouzení.....	177
Sběr dat v reflexivně vztahovém rámci.....	187
Reflexe (analýza) dat	192
Závěr	197
8. Reflexivní využití teorií v procesu posouzení životní situace	199
Úvod.....	199
Úrovně teorie v sociální práci.....	200
Teoretická citlivost procesu posouzení.....	206
Provedení volby teorie jako analytického rámce.....	210
Závěr	222

III. ČÁST: PŘÍKLADY VYUŽITÍ TEORIE V POSOUZENÍ

A) TEORIE TERAPEUTICKÉ HYPOTÉZY	225
9. Svět pod hladinou.....	227
Úvod.....	227
Zaměření posouzení	228
Teorie osobnosti	229
Intrapersonální konflikty	233
Vývoj osobnosti	238
Podněty k reflexivní úvaze	239
Závěr	241
10. Horské výšiny	243
Úvod.....	243
Zaměření posouzení	246
Existenciální vakuum, noogenní neuróza a vůle ke smyslu	246

Trojdimenzionální pohled na člověka-v-životní situaci	248
Dimenzionální ontologie	249
Otázka po smyslu života.....	251
Problémové postoje.....	256
Osud jako výzva ke svobodě	259
Hodnoty na cestě ke smyslu.....	260
Proces posouzení v existenciální analýze a logoterapii	264
Logo-test: míra prožívané smysluplnosti a existenciální frustrace.....	268
Podněty k reflexivní úvaze	274
Závěr	277
11. Model růstu dle Virginie Satirové	278
Úvod.....	278
Zaměření posouzení	279
Dynamika a síla rodinných procesů	280
Ledovec osobnosti.....	281
Vnímání světa	282
Ingredience interakce	288
Podněty k reflexivní úvaze	290
Závěr	293
B) TEORIE PORADENSKÉ HYPOTÉZY.....	295
12. Malými krůčky rychle k cíli	297
Úvod.....	297
Struktura úkolově orientovaného přístupu.....	299
Specifika úkolově orientovaného přístupu při práci s rodinou	303
Dimenze rodinného fungování jako rámec práce s rodinou	304
Posouzení životní situace rodin v rámci ÚOP	317
Závěr	329

13. Velitelské stanoviště	330
Úvod.....	330
Zaměření posouzení	331
Zaměření intervence	332
Podpůrné systémy	333
Mapa interakčních systémů	334
Podněty k reflexivní úvaze	337
Závěr	338
C) TEORIE REFORMNÍ HYPOTÉZY	341
14. Opraváři společenského řádu	343
Úvod.....	343
Zaměření posouzení	346
Diskriminace jako základní rys klientovy situace.....	346
Opresi lze buďto odstranit, anebo ji posílit.....	347
Základní hodnoty antiopresivní praxe	347
Zmocňování klientů.....	348
Klientova životní situace ve strukturálních podmínkách	349
Strukturálně podmíněná jedinečnost člověka.....	351
Diskriminace má společného jmenovatele	352
Podněty k reflexivní úvaze	352
Závěr	353
Závěr: Od falešné jistoty ke kreativní nejistotě.....	355
Epilog.....	359
Summary	363
Literatura.....	369
Jmenný rejstřík.....	381

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. Struktura rolí v rodině podle Parsonse.....	37
2. Moderní pojetí sociálního fungování: příklad intimních vztahů.....	52
3. Alanova etapizace života (1989).....	57
4. Potřeby člověka jako východisko životního projektu podle Frankla	87
5. Etapizace života podle Eriksona (1950).....	89
6. Protektivní činitele rodiny na jednotlivých sociálně-ekologických úrovních.....	97
7. FAAR model rodinné resilience dle Joän Pattersonové.....	99
8. Příklady rodinných požadavků.....	100
9. Příklady zdrojů rodiny na různých ekosystémových úrovních.....	101
10. Rodinné techniky uplatnění copingových strategií	102
11. Model rodinné resilience dle Walshové.....	106
12. Klíčové procesy v resilienci rodiny.....	107
13. Srovnání diskurzů posouzení	129
14. Návrh základních aspektů reflexivního posouzení	131
15. Posouzení dle 4Ps	133
16. Sociální práce jako věda a umění	138
17. Reflexivní přístup k posouzení	139
18. Výměnný model	144
19. Srovnání reflektivního, reflexivního a kritického myšlení v příkladu.....	154
20. Srovnání reflektivního, reflexivního a kritického myšlení	155
21. Kritické myšlení	160
22. Úkoly v jednotlivých fázích reflektivního procesu podle Gibbse (1988).....	167
23. Model reflektivní praxe	169
24. Induktivní výzkumný proces podle Berga (2001).....	175
25. Deduktivní výzkumný postup podle Berga (2001).....	175
26. Cirkulární výzkumný proces podle Berga (2001)	176

27. Cíl posouzení a jeho struktura.....	180
28. Příklady cíle posouzení a vyvozených témat	181
29. Dialogický a monologický vztah	191
30. Reflexivní příprava na posouzení	194
31. Cyklus procesu posouzení.....	198
32. Typy teorií	203
33. Konceptuální systém sociální práce a jeho vliv na posouzení.....	205
34. Cyklus procesu posouzení a teorie.....	212
35. Modely volby teorie v posouzení a a/symetrie vztahu sociálního pracovníka a klienta	214
36. Paradigmata v posouzení	221
37. Topografický model osobnosti.....	231
38. Strukturální model osobnosti	232
39. První zákon dimenzionální ontologie podle Frankla	250
40. Druhý zákon dimenzionální ontologie.....	250
41. Kopernikovský obrat v logoterapii (příklad)	252
42. Nitkový kříž vztahu úspěch a smyslu.....	255
43. Slast jako důsledek naplnění smyslu	256
44. Druhy lásky	263
45. Logoterapeutické hledisko v jednotlivých fázích poradenského procesu	266
46.–49. Logo-test	272
50. Skórování Logo-testu – přehled.....	273
51. Podněty k reflexi v logoterapii a existenciální analýze	275
52. Ledovec osobnosti	281
53. Způsoby vnímání světa.....	283
54. Primární triáda	284
55. Okruhy problémů v ÚOP	302
56. Škála váhy problému	303
57. Čtyři interakční systémy (Pincus a Minahanová 1973).....	335
58. Podněty k reflexi v systémové teorii.....	338
59. P-C-S analýza (Thompson 1997).....	350
60. Podněty k reflexi v antiopresivní perspektivě	353
61. Diskurzivní analýza teorií sociální práce	356
62. Návrh základních aspektů reflexivního posouzení	357
63. Projektový rámec posouzení.....	358